

การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม DEVELOPING COMPETENCY LEARNING IN THE 21st CENTURY THROUGH MINDFULNESS-BASED LEARNING OF STUDENTS IN NAKHON PATHOM PROVINCE

พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ*, พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, วีรพงศ์ พิชัยเสนานรงค์,
ผุสดี จิรวัดนกกิจ และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ

PhramahaNarongraj Krongchuea, Phrakhrubaidika Aphichat Pornsuttichaipong, Weerapong Pichaisenanarong,
Pusadee Jirawattanakit, and Phrapaladprapoj Yusamram

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College

*Corresponding Author E-mail: rongraj_2009@hotmail.com, Tel.: 0874968240

Received October 1, 2024; Revised January 16, 2025; Accepted January 21, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน 3) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน และ 4) ประเมินผลและเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 503 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 รูป/คน เครื่องมือในงานวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินแผนแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินสมรรถนะ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) นักเรียนต้องการพัฒนาการมีเป้าหมายหรือภาพอนาคต (PNI = 3.39) 2) นักเรียนต้องการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (PNI = 3.36) 2) องค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ได้ยึดหลักไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การบ่มเพาะสติและสมาธิก่อนเข้าชั้นเรียน ระยะที่ 2 การบ่มเพาะสติและสมาธิระหว่างเรียน ระยะที่ 3 การบ่มเพาะสติและสมาธิหลังเรียน และ 4) ผลการประเมินและเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้แก่ องค์ประกอบสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การพัฒนา, สมรรถนะการเรียนรู้, สติและสมาธิ, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the need for developing learning competencies in the 21st century, 2) to study the components of learning competencies in the 21st century by using mindfulness-based learning, 3) to develop learning management processes to enhance learning competencies in the 21st century by using mindfulness-based learning, and 4) to evaluate and propose learning management processes to enhance learning competencies in the 21st century by using mindfulness-based learning of students in Nakhon Pathom. The sample group consisted of 503 students in Nakhon Pathom and six experts, a mixed methods research approach was used, and the tools in this research comprised a questionnaire, a plan evaluation form, an interview form, and a learning management competency evaluation form. Statistics used included percentages, mean, and standard deviation. Based on the research, the following results were found. 1) Most of the sample group want to have their learning competencies developed in the 21st century, sorted by average as follows: 1. Students want to develop goals or future visions in their own lives that reflect what they eventually want to be (PNI=3.39), and 2. Students want to develop self-esteem when pursuing their goals and being successful (PNI=3.36). 2) The four components of the learning competencies of students in Nakhon Pathom Province, which represent an internal change starting with oneself as a self-management competency, consist of self-esteem, having goals in life, managing emotions and stress, and managing problems and crises. 3) The learning management process using mindfulness-based learning implementing the threefold training for the learning management process was divided into three phases as follows: cultivating mindfulness and concentration before class, cultivating mindfulness and concentration during class, and cultivating mindfulness and concentration after studying. and 4) The results of the evaluation and proposal of a learning management process to enhance learning competency components in the 21st century were found to be at a moderate level.

Keywords: Development, Learning competency, Mindfulness and concentration,
Learning in the 21st century

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากศตวรรษที่ผ่านมาเน้นความรู้เป็นตัวตั้ง แตกต่างจากการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ระบบเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยยึดผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งในด้านของความรู้ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ทั้งในวัยเรียน วัยทำงาน ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา สื่อสารและร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2545) เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีปัญหาที่สลับซับซ้อน ส่งผลการใช้ชีวิตของผู้คนเหมือนจะยุ่งยากมากขึ้นกว่าเดิม ทุกคนต้องประสบกับปัญหาในการใช้ชีวิตแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตัวปัญหาและมุมมองของปัญหาของแต่ละคน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมทำให้เกิดความทุกข์แก่ผู้ประสบปัญหา ทั้งนี้ ผู้ประสบปัญหาหลายคนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ ซึ่งอาจเพราะมีเหตุผลหลายประการ คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความเชื่อมั่นและมีประสบการณ์ชีวิตมาก แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้ประสบปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่น (สุริยเดว ทรีปาตี, 2564) ซึ่งก็จะส่งผลเสียต่ออารมณ์ สังคม เศรษฐกิจและจิตใจของเด็กและวัยรุ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 13 ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า การเรียนรู้ในระบบยังไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต เด็กและวัยรุ่นส่วนหนึ่งขาดความเชื่อถือในระบบการศึกษา จึงต้องสร้างโอกาสให้ได้รับการพัฒนาความรู้บนแนวทางพหุปัญญา พร้อมทั้งสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษามาเพื่อสร้างการเติบโตทางความคิดและการพัฒนาตนเองให้ทำสิ่งใหม่ ๆ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2565)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า จังหวัดนครปฐม มีปรัชญาการศึกษาคือ สร้างคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นคนดี ปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐมมีเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา พ.ศ. 2565-2566 ไปสู่การปฏิบัติจะต้องอาศัยทุกภาคส่วนที่จะมุ่งมั่น ผลักดันการดำเนินการขับเคลื่อนภายใต้เป้าหมายหลักที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, 2565) เพราะต้องการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะและก้าวทันโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ จากข้อมูลข้างต้น การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม จึงควรหาเครื่องมือการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับเด็กยุคปัจจุบัน โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน นอกจากนั้น บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยแบบผานวิถี โดยจะนำเสนอประเด็นดังนี้ 1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) องค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 4) การประเมินผลและเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภายใต้การใช้สติและสมาธิเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสถิติเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสถิติเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม
4. เพื่อประเมินผลและเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสถิติเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นกระบวนการประมาณการอย่างเป็นระบบเพื่อบ่งชี้ปัญหาหรือสิ่งที่หน่วยงานหรือบุคคลต้องการเพื่อนำไปสู่การเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือการตอบสนองที่ตรงประเด็น ซึ่งกระบวนการประมาณการอย่างเป็นระบบเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างเจาะจงเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2558) ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญในขั้นตอนสุดท้าย คือ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นและการนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะกำหนดนิยามตามรูปแบบความแตกต่างหรือนิยามตามรูปแบบการแก้ปัญหา หากใช้นิยามความแตกต่าง ผลที่ได้จากการประเมินคือ ความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนด แต่หากนิยามตามรูปแบบการแก้ไขปัญหา ผลที่ได้คือแนวทางแก้ไขปัญหาดังนั้นการเลือกใช้นิยามที่ต่างกันจะส่งผลต่อการเลือกเทคนิควิธีที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สมรรถนะการเรียนรู้ เป็นความสามารถของบุคคลที่คนใดคนหนึ่งใช้ความรู้ ทักษะและเจตคติในทางถูกต้องทำงานจนงานสำเร็จ ซึ่งสามารถประยุกต์สมรรถนะในสถานการณ์ต่าง ๆ และในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนรู้การสอนฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติ โดยมีชุดเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้นและมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน (กมลฉัตร กล่อมอิม, 2562) ซึ่งสมรรถนะการเรียนรู้หลัก 6 อย่าง ประกอบด้วยสมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ในบทความนี้ ผู้เขียนได้มุ่งเน้นศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ด้านการจัดการตนเอง ซึ่งมี 4

องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง: การรู้จัก รัก เห็นค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต: การตั้งเป้าหมายชีวิต สามารถพึ่งพาและกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในชีวิตและมีสุขภาวะที่ดี 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด: การรับรู้ รู้เท่าทัน อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนเอง เข้าใจสาเหตุและสามารถจัดการอารมณ์ ความรู้สึกและความคิดของตนเอง 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต: การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุลได้ (สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2564)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

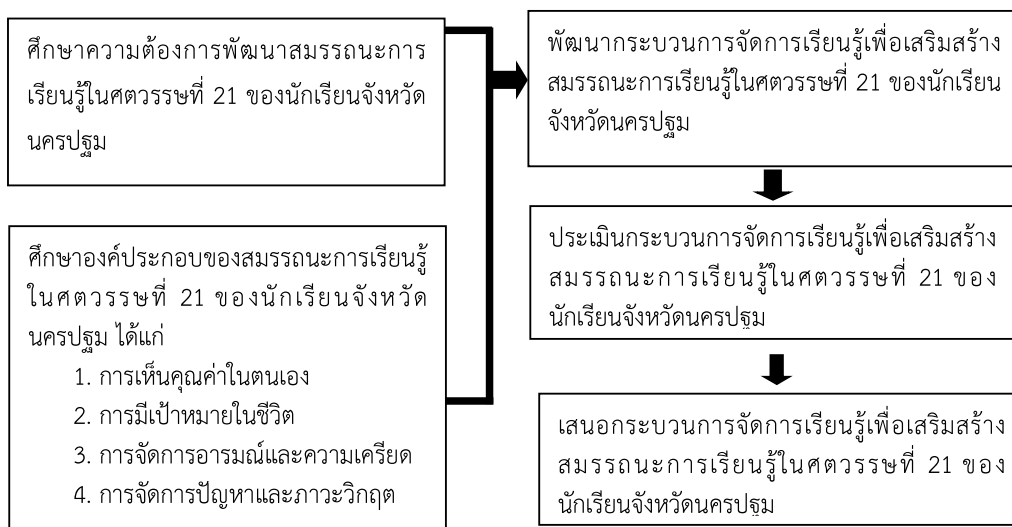
สติและสมาธิถือเป็นฐานสำคัญในการเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ ดังนั้น ในการจัดการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับสติและสมาธิ ทั้งนี้ในทางพระพุทธศาสนามีการกล่าวถึงคำว่า สติ (Sati) โดยความหมายว่า การระลึกได้ ซึ่งเป็นสภาวะของการนึกได้ จำได้ ไม่หลง ไม่ลืม (พุทธทาสภิกขุ, 2545) กล่าวถึงสติว่า สติเป็นการมีความตระหนักรู้ ความใจและการจดจำได้ โดยสติ (Mindfulness) ไม่เพียงแต่มีส่วนในการลดความทุกข์ทางจิตใจ แต่ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาจิตใจและพัฒนาตนเองด้วยการใช้สติและสมาธิเข้ากับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิตติชัย สุธาสิโนบล (2564) ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สติเป็นฐานคำนึงถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะบูรณาการกับหลักพุทธธรรมสู่การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สติเป็นฐานการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามระบบไตรสิกขา ส่งเสริมให้ผู้เรียน ฝึกฝนปฏิบัติตนอย่างรู้ตัวทั่วพร้อม แก้ปัญหาด้วยวิธีคิด โดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) ด้วยวิถีวัฒนธรรมแสงปัญญา โดยผู้สอนจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโมสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตร ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขและสังคมมีความสุข เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนในสภาพสังคมไทยยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิ เป็นกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้บรรลุองค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ที่จำเป็นได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ตามระบบไตรสิกขาให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญทบทวนตนเองอยู่อย่างต่อเนื่อง ด้วยการประเมินตนเองเป็นระยะ ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ได้แก่ หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สมรรถนะการเรียนรู้

ประชากร

การวิจัยนี้ ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนจังหวัดนครปฐมซึ่งสุ่มจากประชากรจำนวน 82,810 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม, 2565) โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนที่เก็บข้อมูล 398 คน (TSIS: Nurture one researcher at a time, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง

1. นักเรียนจำนวน 398 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้แก่
1) นักเรียนที่ในสังกัดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 2) นักเรียนที่เรียนในสังกัดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 3) นักเรียนที่เรียนในสังกัดโรงเรียน สำนักงานพื้นที่มัธยมศึกษา 9 ในการเก็บแบบสอบถามความต้องการจำเป็น

2. นักเรียน จำนวน จำนวน 3 ห้องเรียนๆ ละ 35 คน จำนวน 105 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยการทดลองแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ (Key Informants) จำนวน 6 รูป/คน โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เรื่องสติและสมาธิ 2) มีประสบการณ์การสอนพระพุทธศาสนา 3) มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวิถิพุทธ และใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยทั้ง 5 เครื่องมือ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยเลือกรายการที่ผ่านเกณฑ์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.06–1.00 แล้ว จึงนำเครื่องมือวิจัยไปขออนุญาต จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ด้วยเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน
3. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน
4. แบบประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม
5. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งแบบสอบถาม แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกแบบเจาะจงในจังหวัดนครปฐม เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการจำเป็นพื้นฐานในการวิจัย
2. ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 รูป/คน โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1) มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เรื่องสติและสมาธิ 2) มีประสบการณ์การสอนพระพุทธศาสนา 3) มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวิถิพุทธ ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลซึ่งได้จากการเก็บแบบสอบถามและแบบประเมิน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการแปลผลทางสถิติ
2. ข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการจำแนกเป็นหมวดหมู่และการแยกแยะไว้เป็นประเด็นที่สำคัญ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 3.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 5 ลำดับแรก พบว่า การมีเป้าหมายในชีวิต : นักเรียนมีเป้าหมายหรือภาพอนาคตในชีวิตของตนเอง ที่ต้องการจะเป็นในอนาคต

(ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเท่ากับ 3.39) รองลงมา การมีเป้าหมายในชีวิต : นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างแล้วประสบความสำเร็จ (ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเท่ากับ 3.36) รองลงมา การจัดการอารมณ์และความเครียด : นักเรียนสามารถแยกแยะของอารมณ์และความรู้สึกด้านดีและด้านร้าย (ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเท่ากับ 3.34) รองลงมา การเห็นคุณค่าในตนเอง : นักเรียนยอมรับความชอบ ความสนใจและเพศสภาพของเพื่อน (ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเท่ากับ 3.33) และอันดับที่ 5 การเห็นคุณค่าในตนเอง : นักเรียนสามารถตัดสินใจและมุ่งมั่นที่จะจัดการสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตและการเรียนของตนเอง (ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเท่ากับ 3.32) ตามลำดับ และสมรรถนะด้านอื่นที่นักเรียนต้องการพัฒนา โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา นักเรียนต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถัดลงมา นักเรียนต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและสุดท้าย นักเรียนต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต ฉะนั้น สมรรถนะการเรียนรู้ มีความสำคัญเพราะทำให้เด็กคนหนึ่งมีภูมิคุ้มกันด้านจิตใจ เพื่อจัดการตนเองเติบโตไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และไม่เป็นภาระของสังคม โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ประกอบด้วย 1. พ่อแม่ เป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดการตนเองแรกเริ่มตั้งแต่บ้าน ด้วยการให้ความรักความเอาใจใส่ เป็นผู้ให้คำปรึกษาและใกล้ชิดกับเด็ก 2. ครู เป็นผู้ที่มีช่วยปลูกสมรรถนะการจัดการตนเองให้เติบโตยิ่งขึ้นต่อจากพ่อแม่โดยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งการจัดการอารมณ์ตนเอง ให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้ลงมือกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง 3. ครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่คอยสนับสนุนให้นักเรียนมีวินัยในการควบคุมพฤติกรรมและเห็นคุณค่าในตัวเองเช่นเดียวกับพ่อแม่ 4. เพื่อน เป็นผู้ที่ช่วยประคับประคองการสร้างและส่งเสริมเพื่อนด้วยกันในสถานการณ์จริงในการแนะนำข้อดีข้อที่ควรพัฒนาและปรับปรุงของเพื่อนให้สามารถพัฒนาตนเองตามเป้าหมายของตนเองตามที่ตั้งใจไว้ และ 5. สภาพฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ได้ถูกเบ้าบ่มสมรรถนะการจัดการตนเอง เพราะรายได้ของครอบครัวได้ทำให้เกิดช่องว่าง ครอบครัวจึงไม่มีโอกาสในการได้ดูแลได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติและสมาธิเป็นฐานได้ยึดหลักไตรสิกขาในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการฝึกความพฤติกรรมฝึกจิตใจและฝึกกระบวนการทางปัญญามีกิจกรรมที่หลากหลายในการสอดแทรกสถิติและสมาธิให้กับนักเรียนแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (1) การบ่มเพาะสติและสมาธิก่อนเข้าชั้นเรียน (2) การบ่มเพาะสติและสมาธิระหว่างเรียน และ (3) การบ่มเพาะสติและสมาธิหลังเรียน โดยมีเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยช่วยสนับสนุน

การบ่มเพาะสติและสมาธิ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวให้มาก ด้วยบรรยากาศการพูดคุยอย่างปลอดภัย มีเวลาให้กันและกัน การกล่าวถึงกล่าวตักเตือนสิ่งที่ไม่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อประเมินผลและเสนอกระบวนการจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการประเมินและเสนอกระบวนการจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีเป้าหมายชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1. ความต้องการจำเป็นพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ พบว่า ความต้องการจำเป็นพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) การมีเป้าหมายหรือภาพอนาคตในชีวิตของตนเอง ที่ต้องการจะเป็นในอนาคต 2) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างแล้วประสบความสำเร็จ 3) นักเรียนสามารถแยกแยะของอารมณ์และความรู้สึกด้านดีและด้านร้าย 4) นักเรียนยอมรับความชอบ ความสนใจและเพศสภาพของเพื่อน 5) นักเรียนสามารถตัดสินใจและมุ่งมั่นที่จะจัดการสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตและการเรียนของตนเอง ทั้งนี้ สมรรถนะการเรียนรู้ เป็นเกราะป้องกันของนักเรียนที่จะต้องพบเจอความซับซ้อนของปัญหาในสังคม ซึ่งระดับการพัฒนาของสมรรถนะการจัดการตนเอง สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ว่าแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาจัดการตนเองในการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตนมีไว้ว่า 1) มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่มีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ทำให้สามารถฝึกหัดและพัฒนาตนเองได้ในเกือบทุกเรื่อง 2) ไม่มีบุคคลใดที่มีความสมบูรณ์แบบทุกด้าน จนไม่จำเป็นต้องพัฒนาในเรื่องใด ๆ อีก 3) แม้บุคคลจะเป็นผู้ที่รู้จักตนเองได้ดีที่สุด แต่ก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ในบางเรื่อง ยังต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการพัฒนาตน การควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองมีความสำคัญเท่ากับการควบคุมสิ่งแวดล้อมภายนอก 4) อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง คือ การที่บุคคลมีความคิดติดยึด ไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการกระทำ จึงไม่อดสร้างนิสัยใหม่หรือฝึกทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อตนเอง และ 5) การปรับปรุงและพัฒนาตนเองสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาและอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบปัญหาหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับตนเอง ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนหรือนักเรียนให้เกิดสมรรถนะตามระดับความสามารถของตนเอง

2. องค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) และปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆสะ) ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในโดยเริ่มต้นที่ตนเอง ประกอบด้วย 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการจัดการตนเองที่ส่งเสริมด้าน Soft Skill ของนักเรียน ทั้งนี้ สมรรถนะดังกล่าวเป็นไปตามที่

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ที่กล่าวว่า สมรรถนะและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กไทยทุกคน ซึ่งโรงเรียนมีพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้สาระทักษะและคุณลักษณะเฉพาะ เพื่อตอบสนองความแตกต่างกันของนักเรียนในสัดส่วนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละช่วงวัย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติรายวิชา โดยมีสติและสมาธิเป็นฐาน เพราะวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสและมีพื้นที่ให้นักเรียนได้ใคร่ครวญอย่างมีสติสมาธิจะช่วยให้เสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ยึดหลักไตรสิกขาในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ พร้อมการสอดแทรกสติและสมาธิให้กับนักเรียน แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (1) ก่อนเข้าชั้นเรียน (2) ระหว่างเรียน (3) หลังเรียนและมีเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนกระบวนการบ่มเพาะสติและสมาธิ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวให้มากและมีพื้นที่ปลอดภัย ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่เริ่มต้นที่ความสงบ (EQ) จบด้วยความฉลาด (IQ) และทำให้สามารถจัดการอารมณ์ตนเองได้ (MQ) สอดคล้องกับฉนวน เรืองศิริ (2564) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การเปิดสมองให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข แต่เพิ่มเติมด้วยศรัทธาเริ่มต้นด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสาและก้าวข้ามการทำความเพียรเพื่อตนเอง รู้สิ่งที่ควรและไม่ควรทำ เสริมชีวิตด้วยหลักจริยธรรม ไม่ว่าจะล้มหรือผิดหวังสามารถเริ่มต้นและวางแผนชีวิตตนเองอย่างมีสติและสมาธิที่จะเป็นฐานส่งผลให้มีพฤติกรรมดี เก่งสังคมและฉลาดเท่าทันอารมณ์เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ การมีสติและสมาธิเป็นปัจจัยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Lorenza Corti and Carmen Gelati (2020) ที่กล่าวว่า การหนุนเสริมระยะสั้นโดยสติ การชี้แนะและการฝึกอบรมในการศึกษากลยุทธ์ช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของนักเรียนอาศัยสติ และสอดคล้องกับกิตติชัย สุธาสิโนบล (2564) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติเป็นฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาในสังคมไทยยุคปัจจุบัน พบว่า พฤติกรรมวินัยในการเรียน ทักษะทางสังคม เจตคติต่อการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่สูงขึ้น เพราะเป็นองค์ประกอบภายในที่สนับสนุนให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ระยะประสบความสำเร็จ

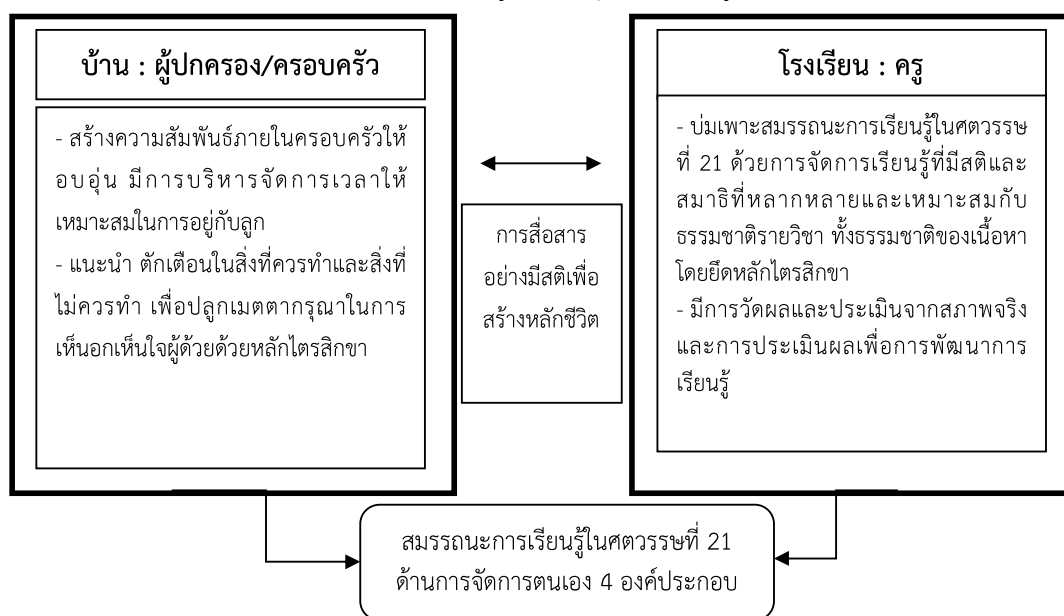
4. การประเมินผลและเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียนจังหวัดนครปฐม พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีเป้าหมายชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษามีใช้สติและสมาธิในโครงการ/กิจกรรมทั้งในระดับโรงเรียนและชั้นเรียน สอดคล้องกับ พระสุรศ สรบุญญ และคณะ (2565) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการใช้สติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการพัฒนาสติใช้การบูรณาการ 3 รูปแบบ คือ 1) กำหนดการรับรู้การเคลื่อนไหวภายในชีวิตประจำวัน 2) การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของโรงเรียน 3) ใช้สติกำหนดลมหายใจเข้าออก ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของนักเรียนคือครูผู้สอน รุ่นพี่และเพื่อนที่เป็นกัลยาณมิตร ทั้งยังสอดคล้องกับจิตวิ แก้วพรสวรรค์ และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้มีสติของวัยรุ่นไทย พบว่า วัยรุ่นตอนต้น มีคะแนนสติปานกลางถึงสูง ส่วนปัจจัยเพศหญิง พบว่านักเรียนหญิงเห็นประโยชน์ของสติและอยากเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนสติสูงกว่า ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปพัฒนาคุณธรรมด้วยสติร่วมกับการฝึกพื้นฐานในเด็กวัยรุ่นได้ ฉะนั้นปัจจัยที่ส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ จึงขึ้นอยู่กับกระทำการโรงเรียนแบบองค์รวมสอดคล้องกับ ประภาภัทร นิยม (2561) ที่กล่าวว่า แนวคิดการศึกษาแบบองค์รวมเป็นการเรียนการสอนที่มีครบทั้งมิติความรู้ ทักษะและคุณค่า ซึ่งซ่อนอยู่ในทุกกิจกรรมและแผนการสอนโดยยึดระบบการศึกษาที่มีไตรสิกขา เป็นวิธีการเรียนรู้และมีชีวิตอย่างถูกต้องเป็นเป้าหมายผ่านการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นชุมชนของมิตรที่ดีและโยนิโสมนสิการหรือการสอนเด็กฝึกคิดให้รอบด้าน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนจังหวัดนครปฐมเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงถึงความสัมพันธ์ของการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองและครู มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในฐานะบ้านและโรงเรียนที่ต้องใช้การสื่อสารกันอย่างสันติ เพื่อสร้างเสาหลักชีวิตทางด้านสมรรถนะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ด้วยการรับฟังกันและกันในการเบาะเบาะเด็กคนหนึ่งให้เติบโตอย่างในพื้นที่ปลอดภัย สามารถเตรียมความพร้อมและสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการตนเอง จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การมีเป้าหมายในชีวิต 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต ก็จะค่อย ๆ เริ่มต้น พัฒนาและเติบโตสร้างผู้คุ้มกันให้กับผู้เรียนตามลำดับจนถึงระดับที่ผู้เรียนสามารถจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานของนักเรียน จังหวัดนครปฐม เป็นการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านกระบวนการสติและสมาธิเป็นฐาน ในการเป็นกลไกขับเคลื่อนให้ผู้เรียนได้เกิดสมรรถนะ ซึ่งมีการอาศัยทั้ง 2 ฝ่าย คือ 1) ผู้ปกครอง พ่อแม่หรือคนที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน 2) ครู ผู้ที่ทำหน้าที่บ่มเพาะต่อจากผู้ปกครอง ต้องเชื่อใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล พร้อมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะและมีคุณธรรม จนกระทั่งเกิดสมรรถนะในระดับที่สูงขึ้นในการติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรพัฒนาและส่งเสริมระบบการศึกษาแบบองค์รวมให้สถานศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรติดตามและประเมินผลระบบการศึกษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาแบบองค์รวม พร้อมพัฒนาและสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้ใช้สติและสมาธิเป็นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะแก่นักเรียน

ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสติและสมาธิในเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบท
2. ควรศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. ควรศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาวิสุทธิ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุราสินบล. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติเป็นฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาในสังคมไทยยุคปัจจุบัน. *วารสารบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2), 40-53. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/242089>
- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). *วิธีวิทยาการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ*. รัตนสุวรรณการพิมพ์3.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็น. *วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์*, 30, 75-79. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/issue/view/759>
- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม. (2565, 17 สิงหาคม). *แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 - 2566 จังหวัดนครปฐม*. <https://online.anyflip.com/usoes/gzer/mobile/index.html>

- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม. (2565, ไม่ปรากฏวัน เดือนที่เผยแพร่).
ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2565.
https://nppeo.go.th/?page_id=6100
- กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา. (2562). *กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับ
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- ฐิติวี แก้วพรสวรรค์, กมลพร แก้วพรสวรรค์ และฉัตรพร ตั้งจิตติพร. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้มี
สติของวัยรุ่นไทย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 54(4), 403-412.
<https://www.psychiatry.or.th/JOURNAL/57-4/03-Titawee3.pdf>
- ณวัฒน์ เรืองศิริ, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท. (2564). การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานศึกษากรณี : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนโรงเรียนสวายพิทยาคม ตำบลสวาย อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารนิติศึกษา
ปริทรรศน์ มจร*, 9(3), 988-1000. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/249522/169046>
- ประภาภัทร นิยม. (2561, 27 เมษายน). *หลักคิดลึกซึ้งของ Holistic Learning ที่บอกเราว่า ชีวิตคือการเรียนรู้*. <https://holisticteacher.co/?p=735>
- พระสุรศักดิ์ สุรปัญญา (สุขขุนทด), พระมหาธณัฏฐพงศ์ สุพรหมปัญญา (คิดอ่าน), พระธีรพล วรคุณ (คำสิงห์โส) และวิโรจน์ วิชัย. (2565). รูปแบบการใช้สติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่. *วารสารปรัชญาอาศรม*, 4(2), 75-90. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/jpar/article/view/1147/448>
- พุทธทาสภิกขุ. (2545). *แก่นพุทธศาสนา*.ธรรมสภา.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี, ปณัฏฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2545). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อ
พัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. เพชรเกษมพรินตึง กรู๊ป จำกัด.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2564). *รู้จักเด็ก ทั้งตัวและหัวใจ : เคล็ดลับการเป็นที่เลี้ยงดูใจ*. บริษัท เก็ททีฟ กรู๊ป จำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชนและเข้าใจหลักสูตรฐาน
สมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2564, 13 มีนาคม). *รายงานฉบับสมบูรณ์ คู่มือการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ*. <https://anyflip.com/rsrjw/dtrm/>
- พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561. (2565, 1 พฤศจิกายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1-143.
- Lorenza Corti and Carmen Gelati. (2020). Mindfulness and Coaching to Improve
Learning Abilities in University Students: A Pilot Study. *International Journal of
Environmental Research and Public Health*, 17(6), 1-20.
<https://doi.org/10.3390/ijerph17061935>
- TSIS: Nurture one researcher at a time. (2020, 25 พฤษภาคม). การกำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป. <https://www.thetsis.com/post/research-tips-sampling>